

Організаційно-правові засади реформування системи фінансування охорони здоров'я

Євсєєнко В.О., Донецький економіко-гуманітарний інститут

Від соціалістичного періоду Україна успадкувала складну та малоефективну систему охорони здоров'я, розвиток якої базувався переважно на екстенсивних засадах. Після набуття незалежності, в умовах нестабільного соціально-політичного й економічного розвитку держави система охорони здоров'я України не оминула кризових явищ, що призвели до погіршення якості медичного обслуговування населення.

За роки незалежності в Україні не відбулося кардинального реформування системи охорони здоров'я, проте спостерігаються певні зміни у функціонуванні медичної системи. Найбільш суттєвими є: різке зменшення частки витрат на охорону здоров'я у структурі ВВП; скорочення кількості медичних закладів, перш за все у сільській місцевості; введення приватного медичного обслуговування; запровадження елементів страхової медицини; легалізація народної медицини; стихійне розповсюдження принципів ринкової економіки на медичне обслуговування населення, початок створення національної системи забезпечення країни фармацевтичною продукцією; прийняття ряду законодавчих актів щодо діяльності медичної галузі; започаткована інтеграція національної системи до світової й європейської моделей охорони здоров'я.

Фахівці в галузі фінансування охорони здоров'я стверджують, що жодна система охорони здоров'я не може повноцінно функціонувати, якщо частка виділених на неї коштів становить менше 4 % ВВП. Незважаючи на поступове збільшення державного фінансування охорони здоров'я, її рівень лише на 70% задовольняє мінімальні потреби галузі. Обсяг фінансування охорони здоров'я в Україні в розрахунку на одну особу майже у 60 разів менший, ніж у розвинутих країнах. Ця ситуація вимагає невідкладних заходів щодо пошуків альтернативних джерел фінансування, до яких відноситься обов'язкове медичне страхування.

За останні роки громадськість вже звикла до думки про необхідність використання багатоканального фінансування вітчизняної охорони здоров'я, у якому загальнообов'язкове соціальне страхування займатиме не останнє місце.

Незважаючи на загальновизнаність і необхідність запровадження зазначеного виду соціального страхування, ще й досі не прийнято закон, який створив би для цього правове підґрунтя. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування передбачають функціонування пенсійного страхування; страхування на випадок безробіття; страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням; страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; соціального медичного страхування. Всі вказані різновиди соціального страхування вже здобули належного законодавчого забезпечення у спеціальних законах України, за винятком соціального медичного страхування.

На сьогодні у Верховній Раді України на розгляді знаходяться проект Закону України “Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування” (реєстр. № 1040 від 27.11.2007 р.) та проект закону “Про фінансування охорони здоров'я та медичне страхування” (реєстр. № 2192 від 19.09.2006 р.).

Крім прихильників, запровадження обов'язкового медичного страхування має багато противників. Серед основних аргументів називається, зокрема, збільшення податкового навантаження на фонд заробітної плати, що призведе до зростання тіньового сектора економіки. При переході від бюджетного фінансування медицини до страхового не повинно збільшуватися податкове навантаження. Запровадження четвертого фонду соціального страхування економічно не доцільно, адже близько 15 % усіх майбутніх страхових платежів витратитиметься на його функціонування. З іншого боку, вирішення питання про запровадження обов'язкового медичного страхування безпосередньо пов'язане із запровадженням у країні єдиного соціального податку.

На нашу думку, саме поетапне впровадження страхової медицини має стати основою для подолання кризи у медичній галузі, а також забезпечити формування адаптованої до ринкової економіки принципово нової правової, соціально-економічної, фінансової й організаційної системи відносин між надавачами та отримувачами медичних послуг, що побудована на взаємній відповідальності сторін, системі підтримки (у тому числі фінансовій) і контролі з боку органів державної влади та місцевого самоврядування.

Таким чином, запровадження системи соціального медичного страхування для України слід вважати об'єктивно необхідним заходом, який дозволить зміцнити фінансову та матеріально-технічну базу медичної галузі, поетапно трансформувати управління охороною здоров'я, сприятиме розвитку економічних методів управління.

Розбудова страхової медицини має здійснюватися на добровільній згоді всіх суб'єктів соціального медичного страхування та супроводжуватися політикою збільшення їх фінансових можливостей.